

Z JEDNÁNÍ VÝBORU PSYCHIATRICKÉ SPOLEČNOSTI ČLS JEP

dne 5. září 2018

1. Na pozvání doc. Anderse se dostavil pan Zdeněk Vesecký z agentury Ogilvy, který představil výboru kampaň „100 000 neviditelných“, zadanou společností Janssen ve spolupráci s firmami Eli Lilly, Lundbeck a dalšími, mj. i Dotyk II z Brna. Kampaň je zaměřena na osvětu veřejnosti o nemoci schizofrenie, moderních možnostech léčby a na destigmatizaci pacientů. Penta Real Estate zapůjčila prostor Masarykova nádraží na instalaci umělecké vizualizace, evokující 100 000 neviditelných pacientů se schizofrenií v davu. Dílo by mělo vzbudit zájem kolemjdoucích a vést k návštěvě <https://100tisicneviditelných.cz>, kde budou prověřené, pravdivé informace. Agentura Ogilvy bude aktivně nabízet různé materiály novinářům, dále je plánovaný výstup ve Studiu 6 a v ČRo.

Výbor PS udělil kampani záštitu. Zástupci výboru se z důvodu zaneprázdněnosti nemohou účastnit tiskové konference v pondělí dne 10. 9. 2018.

2. Dr. Winkler oznámil výboru, že materiály ohledně mezinárodního dne sebevražd bude NÚDZ šířit pouze na svých stránkách. Materiály poskytnou krizovým linkám a novinářům.
3. Doc. Anders prošel jednotlivé body zápisu z jednání v červnu 2018 a konstatoval, že členové výboru PS zadané úkoly splnili.
4. Dr. S. Papežová informovala o transformaci nemocnic. Do konce července 2018 probíhal sběr dat z 18 nemocnic. Na příští schůzi připraví přehled.
5. Z průzkumu spokojenosti účastníků Sjezdu PS v Mikulově vyplynulo, že se líbily přednášky i lokalita. Zúčastnilo se 657 osob, mezi nimi zástupci patientských organizací Platforma, Dialogos, Kolumbus a Fokus a 86 firemních reprezentantů.
6. V Mikulově proběhla schůzka se zástupci Slovenské psychiatrické společnosti, na které byl domluven rámec 18. česko-slovenského psychiatrického sjezdu v Brně v termínu 25.–28. 9. 2019. Prezidentem sjezdu byl jmenován prof. Kašpárek z Brna. Výběrové řízení na organizaci vyhrála společnost MH Consulting – Bc. Horna. Konference se bude konat v Brně v hotelu International.
7. Dr. Goetz, pověřený zástupce Psychiatrické společnosti ČLS JEP a její Sekce dětské a dorostové psychiatrie organizací kongresu IACAPAP 2018, před-

nesl zprávu o průběhu kongresu. Bylo uspořádáno 12 předkongresových kurzů, kam se přihlásilo 270 osob. Sám kongres IACAPAP 2018 byl úspěšný s pozitivní domácí i zahraniční odezvou. Bylo přijato 1552 registrací z 85 zemí, 1331 příspěvků, 45 workshopů, 663 posterů a bylo uspořádáno 15 paralelních sekcí. První den byl uspořádán ve FN Motol kurz Sekce dětské a dorostové psychiatrie se zahraničními přednášejícími pro české účastníky. Celá akce byla zisková. Při vyúčtování byl zjištěn nedoplatek na členských poplatcích vůči organizaci IACAPAP, bude zajištěno jeho zaplacení. Výbor PS se přiklání k umožnění dluhu ze zisku kongresu. Výbor považuje nepřesně uvedený název české organizace v materiálech IACAPAP za chybu v překladu, která je nyní korigována. Výbor poděkoval dr. Goetzovi za dobře zvládnutou organizaci, jak po odborné, tak i po finanční stránce v souladu se stanovami a procesními pravidly PS, a za vyjednání sponzorských darů pro zdárný průběh kongresu.

Výbor PS se usnesl, že na základě podaných informací považuje konferenci za úspěšnou.

8. Dr. Trančík je pro letošní a příští rok prezidentem uskupení EFPT. Na červenec 2019 je plánovaná mezinárodní konference EFPT v Praze pro 150 mladých psychiatrů. Cenově dostupné ubytování bude zajištěno na Masarykově koleji, kde je i konferenční sál. Před konferencí v termínu 8.–10. 7. 2019 v prostorách NÚDZ povede prof. Sartorius leadership pro 16 účastníků, z toho pro čtyři účastníky z ČR, a na konferenci bude mít plenární přednášku. Oslovili i dr. Höschla a dr. Goetze (každoročně se při konferenci organizuje půlden až jeden den zaměřený na dětskou psychiatrii). Rádi by také provedli mladé psychiatry po pracovištích v Praze, kde by mohl být pro zájemce uspořádán workshop. Záštitu přislíbila WPA a EPA. Výbor PS udělil akci také záštitu a přislíbil pomoc při organizaci.
9. Doc. Anders potvrdil účast a sympozium PS ČLS JEP s názvem „Léčba psychofarmaky v rámci probíhající reformy psychiatrické péče“ na konferenci ČNPS v Jeseníku. Bude přednášet společně se S. Papežovou o léčbě psychofarmaky v rámci reformy a o praktických záležitostech dotýkajících se farmakologické léčby v ambulancích.

10. Dr. Anders sdělil, že k plánované zahradní slavnosti ke 100. výročí založení Společnosti pro duši a nervstva přizval kolegy ze společnosti neurologické a adiktologické. Adiktologická spol. souhlasí se spoluprací. Neurologická spol. dá vědět své rozhodnutí do konce září. Slavnost by se konala 15. 5. 2019 v den konání Purkyňky. Program by se uzpůsobil výročí založení Společnosti pro duši a nervstva. Odpoledne a večer by byla oslava formou zahradní slavnosti. Místo konání by bylo na zahradě Psychiatrické kliniky v Praze 2. Při příležitosti oslavy by se mohla udělit cena za rozvoj oboru psychiatrie osobám-nelékařům, kteří přispívají značnou měrou k procesu reformy.
11. Zástupci výboru během léta připravovali memorandum s VZP. Jde o akci plánovanou s plátcí a týká se akutní péče. Byli požádáni o vytvoření definice, co to je akutní péče. Kritéria (R-kódy, využití žádanky K) byla stanovena tak, aby je mohla VZP sledovat. Pokud se někdo přihlásí k plnění, bude mít zvýhodněnou základní sazbu v DRG. Očekává se, že to bude motivace pro psychiatrická oddělení, aby plnila svou roli v akutní oblasti péče o duševně nemocné. Druhý cíl je, aby PN, které transformují některá svá lůžka na akutní péči, dostaly adekvátní ohodnocení za akutní péči. Je to pilotní projekt dlouhodobý, financování je na rok 2019 zohledňující akutnost pacientů. Je nastaveno omezení na počet pacientů, kteří mohou pokračovat v následné péči, procenta omezovacích prostředků atd. Systém se bude snažit zachovat regiony, ale pacient má svobodu volby zařízení. Memorandum je ve fázi připomínkování. Dr. S. Papežová vysvětlila, že jde o nastavení péče v nemocnicích – jaká péče tam má být, jak má být financovaná, tak, aby byla péče v kraji rovnoměrně rozprostřená. Dr. Hollý: jde o to, aby akutní péče byla pro nemocnice po transformaci výhodná.
12. Dr. Domluvilová informovala, že Národní rada – skupina pro zdravotně postižené zaslala dopis PS a žádala o vyjádření k novele zákona č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením. Osobám s tělesným postižením je poskytována podpora na kompenzační pomůcky. Předsedkyně výboru vznesla námitku, že by se do této skupiny mohli zařadit duševně nemocní občané, aby mohli nárokovat pomůcky pro svoje potřeby u psychiatrů. V současných platných vyhláškách o posuzování invalidity jsou osoby s onemocněním s reziduálními poruchami, delirii, s dlouhodobou léčbou závislosti, těžkými afektivními poruchami, onemocnění poruch příjmu potravy, závažná onemocnění poruch osobnosti, s dlouhodobou hospitalizací a další.
Výbor PS se shodl na návrhu diagnóz pacientů, kterých by se podpora týkala. Jsou to autismus, demence, mentální retardace (nárok na asistenta a auto), psychózy (licence k softwaru, aplikace do mobilů...), pacienti s následky suicidií. Dále pak se shodl na pomůčkách: pro trénink kognitivních funkcí – licence k softwaru, elektronika (tablety); aplikace pro pac. s organickými poruchami (demence, mentální retardace), pomoc v orientaci, hlásiče nebezpečí, fototerapeutické lampy...
13. Prof. Mohr se zúčastnil dne 14. 8. schůzky ohledně distribuce průkazů pro pacienty s poruchami autistického spektra. O samotné existenci průkazek bylo již předtím rozhodnuto a schváleno ministrem, tato schůzka byla pouze kvůli dohodě na distribuci. Kartičky budou distribuovat ambulantní psychiatři pro děti i dospělé. Vzorek se bude rozdávat na schůzích PS a v případě zájmu bude k vyzvednutí na sekretariátu PS po předchozí domluvě.
14. Dr. Herman upozornil na to, že v novele vyhlášky upravující délku uchování zdravotní dokumentace do skartace zůstala délka uchování pro psychiatrii 100 let. Požádal S. Papežovou, aby zjistila, jak byla vypracována připomínka zkrácení doby. Podávána byla za OKS a za Asociaci nemocnic (dr. Mašek).
15. Prof. H. Papežová informovala, že předatestační kurzy si v organizaci může ponechat PS, fakulta o ně zatím nejeví zájem. Dále, že se provádí finální verze akreditace, ve které jí chybí vyjádření ke vzdělání psychoterapie. Do kmene se dostala podpůrná psychoterapie v rozsahu 22 hodin, což se odečetlo z dalšího vzdělávání. Navrhuje vylepšení a zařazení více hodin supervize a zohlednění vzdělání pro pedopsychiatrii. Prim. Rektor navrhuje, aby dopoledne proběhla teorie a odpoledne supervize. Výbor PS souhlasil se 120 hodinami.
16. Dr. Vaněk připomněl novelizaci vyhlášky o zdravotní způsobilosti k držení zbrojních průkazů. Ministerstvo nám několikrát text vrátilo k přepracování. Nejdříve jsme se měli vyjádřit ke zpřísnění podmínek u žadatelů se sníženým intelektem, poté nebylo spokojeno s formulací z důvodu obav o průchodnost vydávání ZB. Proto navrhl formulaci bez konkrétního bodového IQ v paragrafovaném znění, Výbor s textem „klinicky významné snížení intelektu, znemožňující bezpečnou manipulaci se zbraní a střelivem“ souhlasil. V důvodové zprávě se sjednotí rozmezí IQ u všech typů ZB na 85–70.
17. Bylo zahájeno jednání o procesu voleb. Ve zpravodaji vyjde informace a harmonogram voleb. Budou osloveni předsedové sekcí a vyzváni k účasti ve volební komisi, pokud nechtějí kandidovat.
18. Do soutěže Kuffnerova cena pro rok 2017 doc. Ptáček zajisté přihlásil svou publikaci o ADHD s dobrou vírou, ale vydavatel ji nestihl v termínu vydat. Vzhledem ke skutečnosti, že publikace byla vydaná s ročním 2018, se výbor shodl na tom, že doc. Ptáček musí cenu vrátit. Rada pro KC dá výboru vědět o vítězné publikaci do příští schůze výboru.
19. Kancelář pro sekretariát PS je v řešení. Probíhá domluva s právním oddělením nemocnice.
20. Výbor PS schválil členství v PS těchto členů: MUDr. Juraj Okaji, Ph.D. (PN Bohnice), MUDr. Kateřina Kačmářová (PA Euthymie, Praha), MUDr. Zuzana Kalná (PN Bohnice), MUDr. Zdenka Hudcová (PN Bohnice), MUDr. Dominik Blažek (PN Bohnice), MUDr. Zuzana Pecháčková (PN Bohnice), PhDr. Lubica Březinová (Ordinace klinické psychologie, Praha), MUDr. Marie Obdržálková (FN Brno), MUDr. Lenka Staňková (DN FN Brno), MUDr. Simona Venclíková, Ph.D. (PN Brno), MUDr. Andrea Žilinská (PN Brno),

MUDr. Ladislav Polách (PA SYMEDIS PLUS, Uherské Hradiště), MUDr. Tomáš Neumann (PA Rakovník), MUDr. Marián Kolenič (NÚDZ Klecany), MUDr. Michal Samson (Nem. s pol., Havířov), MUDr. Alena Poláková (Nemocnice Tábor), MUDr. Ludmila Dušková (PA Prachatice), MUDr. Barbora Kotásková (DPN Opařany), MUDr. Valerija Alborova (DPN Opařany),

Ihor Chonhovyi (PL Petrohrad). Ing. Lukáš Pech (ÚJV Řež) – přihláška byla odložena, sekretářka se dotáže na CV a motivaci.

21. Vědecké schůzi PS ČLS JEP 3. 10. 2018 bude předsedat MUDr. Simona Papežová.
22. Příští schůze výboru bude 3. 10. 2018 ve 12 hod., knihovna PK, Ke Karlovu 11, Praha 2.

Zapsaly MUDr. Simona Papežová a paní Knesplová.

komentář

AKUTNÍ PSYCHIATRICKÉ ODDĚLENÍ BEZ CIGARET – JE TO MOŽNÉ?

Před úplným zákazem kouření na uzavřeném psychiatrickém oddělení Ústřední vojenské nemocnice v Praze, plánovaným od 27. 8. 2018, se v ÚVN v polovině srpna konal seminář zaměřený na teoretické i praktické otázky zaměřené na toto téma.

Prvním řečníkem byl doc. MUDr. Martin Anders, Ph.D., který se ve svém stručném a výstižném příspěvku zaměřil na mýty o kouření a duševních poruchách, které je potřeba zbořit. Postupně vyvracel zažitě představy o tom, že kouření je pro pacienty s psychickými poruchami v některých ohledech prospěšné, což dokládal rozsáhlými zahraničními studiemi a metaanalýzami z posledních let (v ČR jich je bohužel na toto téma minimum). Z nich vyplývá, že kouření nezlepšuje, ale naopak zhoršuje příznaky depresivní a úzkostné poruchy, nezlepšuje paměť, zpomaluje dozrávání neuronů, a samozřejmě zhoršuje somatický stav i sociální obtíže pacientů s psychickými poruchami. Doloženou skutečností je pouze to, že kouření snižuje některé nežádoucí účinky antipsychotik. U kuřáků je totiž urychlen metabolismus některých látek (např. klozapinu, olanzapinu, ale také warfarinu a mnoha jiných). To ale znamená, že jsou u nich nižší i účinky žádoucí a je potřeba vyšší dávkování, které se po zanechání kouření musí většinou snížit.¹

Ve druhém příspěvku jsem se pokusila shrnout zkušenosti ze světa se zavedením zcela nekuřáckých psychiatrických zařízení. Ve Velké Británii platí úplný zákaz kouření i v psychiatrických částech nemocnic od poloviny roku 2008.² V Austrálii byl zaváděn v různých státech postupně, poslední výjimka byla zrušena roku 2015.³ Zákonná úprava v USA není stejná ve všech státech, platí jen doporučení

hlavního lékaře USA. V roce 2005 bylo zcela nekuřáckých 20 % státních psychiatrických zařízení, v roce už 2011 to bylo 79 %.⁴ Oficiální postoj největší organizace v USA sdružující pacienty s psychickými poruchami se změnil roku 2009. Ve Francii platí zákaz kouření na veřejných místech i v nemocnicích (bez výjimky pro psychiatrie) od 1. 2. 2007.⁵

Žhavá diskuse na toto téma v odborných i laických médiích probíhala v těchto státech především v letech 2002–2007. Od té doby je prospěšnost tohoto opatření všeobecně přijímána a postupně je zaváděno v dalších státech. Shrneme-li argumenty obou stran, pro zákaz kouření v psychiatrických zařízeních (v souladu s odděleními somatickými) hovoří mnoho faktů:

- + Ochrana personálu i pacientů před pasivním kouřením
- + Snížení prevalence kouření mezi pacienty/zaměstnanci
- + Možnost aktivnějšího a více naplňujícího trávení času
- + Nižší náklady na psychofarmaka, malování, odvětrávání...

Možná negativa jsou:

- Náklady na nikotinovou substituci a obavy a rezistence ze strany pacientů a zaměstnanců
- Nezanedbatelné jsou etické aspekty, které ovšem používají obě diskutující strany:

zlepšení zdraví, snížení zdravotní nerovnosti a dalšího sociálního znevýhodnění pacientů s psych. poruchami a na druhou stranu omezená možnost jejich volby. Omezení jsou však pacienti na uzavřených psychiatrických